

**Τεχνική υποστήριξη για τη διαδικασία αποϊδρυματοποίησης στην Ελλάδα
Σύμβαση επιχορήγησης: SRSS/S2019/02**

**Καθορισμός του πεδίου εφαρμογής και των αναγκών του εργαλείου
ηλεκτρονικής παρακολούθησης
Χαρτογράφηση των διαθέσιμων βάσεων δεδομένων και
ηλεκτρονικών εργαλείων
Συστάσεις σχετικά με τη διάρθρωση του μηχανισμού
παρακολούθησης και διαχείρισης για την αποϊδρυματοποίηση με
συναφείς ανάγκες δεδομένων και δείκτες**

**Παραδοτέα 12, 13 και 14 (σύμφωνα με το Πλάνο εργασίας) με
βάση το Στοιχείο 2, Αποτέλεσμα 2.2 Δράση 2.2.1 - Παροχή
συμβουλών στην ελληνική κυβέρνηση σχετικά με τους τρόπους
παρακολούθησης της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης**

Αναγνώριση συνεισφοράς & Δικαιώματα

Απόδοση προέλευσης: Παρακαλούμε να χρησιμοποιείτε την εξής παραπομπή για αυτό το έργο: European Association of Service providers for Persons with Disabilities (EASPD), Βρυξέλλες, Ιούλιος 2021.

Copyright: Copyright © EASPD 2021. Με την επιφύλαξη παντός νομίμου δικαιώματος. Δεν επιτρέπεται η αναπαραγωγή, η αποθήκευση ή η εισαγωγή κανενός τμήματος αυτού του εντύπου σε σύστημα ανάκτησης χωρίς την προηγούμενη έγκριση των κατόχων πνευματικών δικαιωμάτων.

Η παρούσα δράση χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Προγράμματος Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων και σε συνεργασία με τη Γενική Διεύθυνση Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι πληροφορίες που περιέχονται στο παρόν έντυπο δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα την επίσημη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Πίνακας περιεχομένων

Συντομογραφίες.....	5
1. Εισαγωγή.....	6
2. Καθορισμός του πεδίου εφαρμογής και των αναγκών του εργαλείου ηλεκτρονικής παρακολούθησης.....	6
2.1 Διαδικασία παρακολούθησης	6
2.2. Επιτροπή Παρακολούθησης και Αξιολόγησης για την αποϊδρυματοποίηση	8
2.3 Ο ρόλος ενός εργαλείου ηλεκτρονικής παρακολούθησης για την αποϊδρυματοποίηση	9
3. Χαρτογράφηση των διαθέσιμων βάσεων δεδομένων και ηλεκτρονικών εργαλείων	10
3.1. Ενιαίο Γεωπληροφοριακό Σύστημα	11
3.1.2 Παρατηρήσεις και συστάσεις για το Ενιαίο Γεωπληροφοριακό Σύστημα (ΕΓΠΣ)	12
3.2 Πληροφοριακό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας – Διαδικτυακή πύλη anynet.gr	12
3.2.1 Παρατηρήσεις και συστάσεις για το ΠΣ Αναδοχής και Υιοθεσίας – Διαδικτυακή πύλη anynet.gr	13
3.3. Πληροφοριακό σύστημα Παιδικής Φροντίδας και Γονικής Μέριμνας – Διαδικτυακή πύλη paidi.gov.gr	14
3.4 E-pronoia για τον πολίτη	15
3.4.1 Παρατηρήσεις και συστάσεις για το e-pronoia.....	15

3.4 Γενικές παρατηρήσεις και συστάσεις σχετικά με τα υφιστάμενα πληροφοριακά συστήματα και μητρώα.....	16
4. Εργαλείο ηλεκτρονικής παρακολούθησης για την αποϊδρυματοποίηση με συναφείς ανάγκες δεδομένων και δείκτες	17
Συμπεράσματα.....	24
Παραπομπές	25

Συντομογραφίες

EASPD: European Association of Service providers for Persons with Disabilities (Ευρωπαϊκή Ένωση παρόχων υπηρεσιών για άτομα με αναπηρία)

ΠΠΠ: Πρώιμη Παιδική Παρέμβαση

ΥΠΕΚΥΠ: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

ΥΠΕΣ: Υπουργείο Εσωτερικών

ΥΠΕΠΘ: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

ΥΥ: Υπουργείο Υγείας

ΥΔ: Υπουργείο Δικαιοσύνης

ΜΚΟ: Μη Κυβερνητική Οργάνωση

Ε.Σ.Α.μεΑ: Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία

ΠΣ: Πληροφοριακό Σύστημα

Π&Α: Παρακολούθηση και αξιολόγηση

ΕΓΠΣ: Ενιαίο Γεωπληροφοριακό Σύστημα

ΗΔΙΚΑ: Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης

ΟΠΕΚΑ: Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

ΕΚΚΑ: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης

1. Εισαγωγή

Το παρόν έγγραφο αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του έργου «Τεχνική υποστήριξη για τη διαδικασία αποϊδρυματοποίησης στην Ελλάδα», συνδράμοντας την ελληνική κυβέρνηση ώστε να ενισχύσει τις δυνατότητες υλοποίησης της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης. Σκοπός του έργου δεν ήταν μόνο η ανάπτυξη ενός πλαισίου πολιτικής μέσω της Στρατηγικής, του Σχεδίου Δράσης και του Οδικού Χάρτη, αλλά και η υποστήριξη της αποτελεσματικής υλοποίησης και διαχείρισης της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης, σημαντική συνιστώσα της οποίας είναι η παρακολούθηση.

Το παρόν έγγραφο παρέχει συστάσεις στις ελληνικές αρχές σχετικά με τον καλύτερο τρόπο διαχείρισης και παρακολούθησης της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης με ηλεκτρονικά εργαλεία ενσωματωμένα στις υφιστάμενες ηλεκτρονικές πλατφόρμες της ελληνικής κυβέρνησης τις οποίες διαχειρίζεται η μη κερδοσκοπική εταιρεία ηλεκτρονικής διακυβέρνησης κοινωνικής ασφάλισης (ΗΔΙΚΑ). Το έργο αποσκοπεί να αποσαφηνίσει τις έννοιες και το πεδίο εφαρμογής και να παράσχει καθοδήγηση και εργαλεία για αποτελεσματική και αποδοτική εποπτεία, υποστήριξη, έλεγχο ποιότητας, συστήματα και διαδικασίες αναφοράς του έργου αποϊδρυματοποίησης. Αναμένεται ότι με τον τρόπο αυτό θα διασφαλιστεί η ύπαρξη κατάλληλων εργαλείων παρακολούθησης και αξιολόγησης (Π&Α), τα οποία πράγματι θα χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση της προόδου.

Στο πρώτο μέρος του παρόντος εγγράφου, ορίζουμε το γενικό πεδίο εφαρμογής και την ανάγκη ενός εργαλείου ηλεκτρονικής παρακολούθησης. Περιλαμβάνεται μια απογραφή των υφιστάμενων πληροφοριακών συστημάτων και βάσεων δεδομένων. Ακολουθεί η ανάλυση των διαθέσιμων δεδομένων και λειτουργιών, καθώς και ο προσδιορισμός τυχόν κενών και δυσλειτουργιών (δηλαδή τομείς όπου δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα).

Στη συνέχεια, γίνονται συγκεκριμένες συστάσεις για τη δομή ενός αποτελεσματικού εργαλείου ηλεκτρονικής παρακολούθησης της αποϊδρυματοποίησης με τις σχετικές ανάγκες σε δεδομένα και δείκτες που αφορούν όλους τους κύριους τομείς της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης, δηλαδή τις δράσεις πρόληψης της ιδρυματοποίησης, το σταδιακό κλείσιμο των ιδρυματικών δομών, τη μετάβαση των ατόμων με ανάγκες υποστήριξης σε επίπεδο κοινότητας και την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών και πλαισίων.

2. Καθορισμός του πεδίου εφαρμογής και των αναγκών του εργαλείου ηλεκτρονικής παρακολούθησης

2.1 Διαδικασία παρακολούθησης

Συχνά θεωρείται ότι η παρακολούθηση είναι το τελευταίο στοιχείο της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης. Ωστόσο, η δημιουργία εργαλείων παρακολούθησης στο τέλος της διαδικασίας είναι ένα από τα συνήθη λάθη που γίνονται κατά τον σχεδιασμό της αποϊδρυματοποίησης. Η Π&Ε πρέπει να διατρέχει ολόκληρη τη διαδικασία από την αρχή και όχι όταν όλα ήδη λειτουργούν. Ως εκ τούτου, οφείλουμε:

- Να διασφαλίζουμε ισότιμη εξέταση των αποτελεσμάτων για τους χρήστες των υπηρεσιών και όχι μόνο για τις εκροές των προγραμμάτων, οι οποίες συχνά προσφέρουν ελάχιστες ή και καθόλου πληροφορίες για τη βιωματική εμπειρία των χρηστών,
- Να παρέχουμε ένα «σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης», Να ελέγχουμε κατά πόσον επιτυγχάνονται και διατηρούνται οι στόχοι ούτως ώστε να διασφαλίζουμε μέσω έγκαιρων, τακτικών και κατάλληλων παρεμβάσεων ότι το έργο «πραγματοποιείται βάσει προγράμματος»,
- Να εξασφαλίζουμε υψηλής ποιότητας προγραμματισμό πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη μετάβαση των παιδιών και των ενηλίκων, σύμφωνα με τα διεθνή ελάχιστα πρότυπα και τις βέλτιστες πρακτικές,
- Να συνενώνουμε πληροφορίες που συλλέγονται από τις εκθέσεις του προσωπικού και την υλοποίηση του έργου,
- Να δίνουμε στους επαγγελματίες τη δυνατότητα να διενεργούν ελέγχους ανά περίπτωση και έρευνες για την ικανοποίηση των χρηστών των υπηρεσιών και τη μέτρηση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών,
- Να υποστηρίζουμε την ανάλυση δεδομένων και τη διάδοση πληροφοριών στους κατάλληλους συντονιστικούς μηχανισμούς, στους επαγγελματίες και τους χρήστες των υπηρεσιών.

Η παρακολούθηση είναι μια συνεχής λειτουργία ενημέρωσης των διαχειριστών των έργων και των ενδιαφερόμενων μερών για την πρόοδο που έχει σημειωθεί προς την επίτευξη των στόχων και των σκοπών τους. Για την καταγραφή της πραγματικής απόδοσης του έργου συλλέγονται και αναλύονται συστηματικά δεδομένα σχετικά με συγκεκριμένους, προκαθορισμένους δείκτες με σκοπό τη διαχείριση και τη λήψη αποφάσεων.

Στο πλαίσιο του έργου «Τεχνική βοήθεια για τη διαδικασία αποϊδρυματοποίησης στην Ελλάδα» συμφωνήσαμε να αναπτύξουμε έναν λεπτομερή μηχανισμό παρακολούθησης. Πιο συγκεκριμένα, προτείνεται μια Επιτροπή παρακολούθησης και αξιολόγησης για την παρακολούθηση κάθε μέρους της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης σύμφωνα με έναν δομημένο οδηγό παρακολούθησης, ο οποίος αναπτύσσεται με βάση τις δράσεις και τους δείκτες που περιγράφονται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την αποϊδρυματοποίηση¹. Τα μέλη της Επιτροπής Π&Α έχουν εκπαιδευτεί στη χρήση του εν λόγω οδηγού παρακολούθησης.

¹ Για λεπτομερή περιγραφή του οδηγού, βλ. Παραδοτέο με τίτλο «Πλαίσιο Παρακολούθησης Αποϊδρυματοποίησης» που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Δράσης 3.1.2 του έργου «Εκπαίδευση των ενδιαφερομένων μερών παρακολούθησης της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης».

2.2. Επιτροπή Παρακολούθησης και Αξιολόγησης για την αποϊδρυματοποίηση

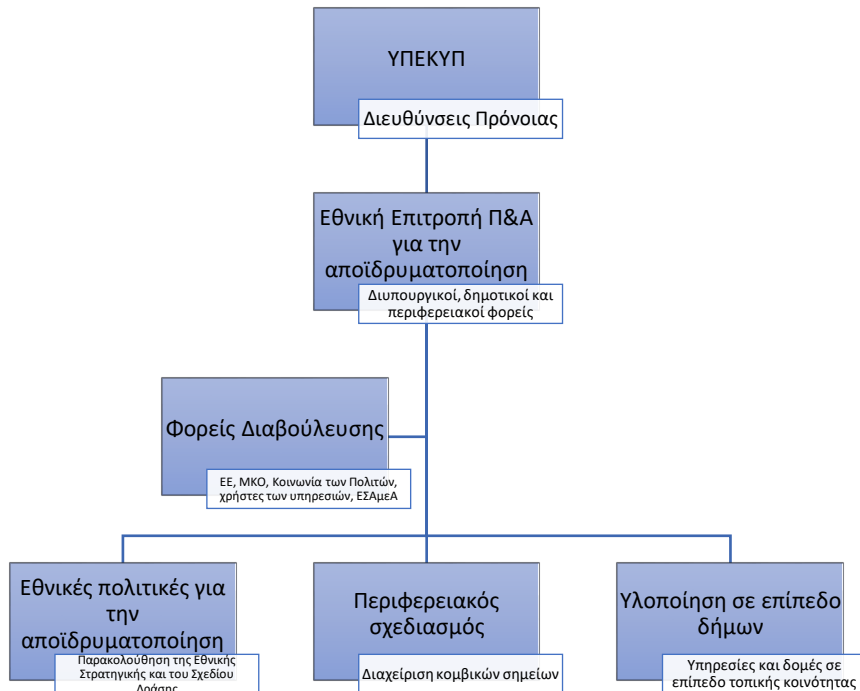
Η γενική δομή του συστήματος κοινωνικής φροντίδας προβλέπει τη συμμετοχή της κυβέρνησης αλλά και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Η αποϊδρυματοποίηση θα ακολουθήσει την ίδια δομή λειτουργίας. Η Εθνική Επιτροπή Π&Α για την αποϊδρυματοποίηση θα συντονίζει, μεταξύ άλλων, όλες τις δράσεις αποϊδρυματοποίησης έτσι, ώστε να διασφαλίζεται η περαιτέρω ανάπτυξη, η εξειδίκευση και η εφαρμογή σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο των πολιτικών αποϊδρυματοποίησης που σχεδιάζονται σε εθνικό επίπεδο. Η κύρια αρχή ανάπτυξης και υλοποίησης των πολιτικών και των δράσεων αποϊδρυματοποίησης, όπως περιγράφονται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την αποϊδρυματοποίηση, είναι το χαρτοφυλάκιο του ΥΠΕΚΥΠ. Πιο συγκεκριμένα, η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Καταπολέμησης της Φτώχειας είναι υπεύθυνη για την προώθηση, την υλοποίηση και την παρακολούθηση των πολιτικών αυτών. Οι δεκατρείς Περιφερειακές Διοικήσεις και τα δώδεκα περιφερειακά Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας της Ελλάδας θα συμβάλουν στον σχεδιασμό και στον προϋπολογισμό των πρωτοβουλιών που απαιτούνται για την εκάστοτε περιοχή στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης για την αποϊδρυματοποίηση. Σε τοπικό επίπεδο, οι κοινωνικές υπηρεσίες σε επίπεδο τοπικής κοινότητας αποτελούν το κύριο σημείο επαφής για πολίτες που βασίζονται στην υποστήριξη. Οι κοινωνικές υπηρεσίες έχουν πρόσβαση σε πραγματικό χρόνο σε όλες τις πληροφορίες, τα προγράμματα που υλοποιούνται σε εθνικό, περιφερειακό ή δημοτικό επίπεδο, τις υπηρεσίες και τις εξειδικευμένες δομές που είναι διαθέσιμες στον εκάστοτε Δήμο ή Περιφέρεια. Ως εκ τούτου, οι κοινωνικές υπηρεσίες σε επίπεδο τοπικής κοινότητας είναι οι φυσικοί φορείς υλοποίησης των μηχανισμών ελέγχου παραπομπών (gatekeeping) και των πολιτικών αποϊδρυματοποίησης που βοηθούν παιδιά και ευάλωτους ενήλικες να ζήσουν μια καλή ζωή εντός της κοινότητας.

Η Εθνική Επιτροπή Π&Α για την αποϊδρυματοποίηση εποπτεύει όλα τα επίπεδα υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης για την αποϊδρυματοποίηση. Προτείνεται επομένως να συμπεριληφθούν μέλη από το ΥΠΕΚΥΠ και όλα τα Υπουργεία των οποίων οι πολιτικές επηρεάζουν τα παιδιά, τα άτομα με αναπηρία και τους ηλικιωμένους (όπως το ΥΠΟΙΚ, το ΥΠΥΓ, το ΥΠΑΙΘ, το ΥΠΔΙΚ και το ΥΠΕΣ). Προτείνεται επίσης να συμπεριληφθούν μέλη από δημοτικούς και περιφερειακούς φορείς, ανεξάρτητες αρχές (όπως ο Συνήγορος του Πολίτη), δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς παροχής υπηρεσιών, καθώς και χρήστες των υπηρεσιών.

Η Εθνική Επιτροπή Π&Α θα πρέπει να διαβουλεύεται τακτικά με φορείς που μπορούν να προσφέρουν τεχνική υποστήριξη σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές και τα μεθοδολογικά εργαλεία για την υλοποίηση και την παρακολούθηση των εθνικών πολιτικών σε περιφερειακό και δημοτικό επίπεδο. Αναφέρονται ενδεικτικά αντιπροσωπείες από χώρες που έχουν σημειώσει πρόοδο στην αποϊδρυματοποίηση, θεσμικά όργανα της ΕΕ, η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία Ελλάδος, η Εκκλησία της Ελλάδος, διάφορες ΜΚΟ, η κοινωνία των πολιτών, ομάδες χρηστών υπηρεσιών κ.λπ.

Η Εθνική Επιτροπή Π&Α θα καταρτίζει τακτικά (ενδεχομένως κάθε έξι μήνες) εκθέσεις αναφορικά με την πρόοδο του προγράμματος αποϊδρυματοποίησης σε οικονομικό και εκτελεστικό επίπεδο και θα τις υποβάλλει στις Γενικές Διευθύνσεις Πρόνοιας. Οι εκθέσεις αναφορικά με την ολοκλήρωση της Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης για την αποϊδρυματοποίηση, τις συγκεκριμένες νομοθετικές

αλλαγές, τον προσδιορισμό των πόρων και τις συμφωνημένες διαδικασίες αξιολόγησης με τους φορείς υλοποίησης θα βρίσκονται στη διάθεση των Φορέων Διαβούλευσης και θα δημοσιεύονται κάθε έξι μήνες. Η Εθνική Επιτροπή Π&Α θα πρέπει επίσης να διενεργεί τακτικούς ή έκτακτους ελέγχους σε ιδρύματα και υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας που υλοποιούν προγράμματα αποϊδρυματοποίησης.

2.3 Ο ρόλος ενός εργαλείου ηλεκτρονικής παρακολούθησης για την αποϊδρυματοποίηση

Η Εθνική Επιτροπή Π&Α για την αποϊδρυματοποίηση θα χρησιμοποιήσει όλα τα διαθέσιμα μεθοδολογικά εργαλεία και εργαλεία παρακολούθησης για την υποστήριξη του έργου της. Εκτός από τα εργαλεία αυτά, θα πρέπει να αναπτυχθεί ένα εξειδικευμένο εργαλείο ηλεκτρονικής παρακολούθησης για την αποϊδρυματοποίηση, ούτως ώστε να παρακολουθείται η πρόοδος της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας, σύμφωνα με βασικά ποσοτικά δεδομένα σχετικά με τα παιδιά, τα άτομα με αναπηρία και τους ηλικιωμένους που διαβιώνουν σήμερα σε ιδρύματα, καθώς και η ανάπτυξη νέων υπηρεσιών σε επίπεδο τοπικής κοινότητας.

Το εργαλείο ηλεκτρονικής παρακολούθησης θα μπορούσε να είναι ένα εξαμηνιαίο εργαλείο ιχνηλάτησης σε αρχείο excel, το οποίο θα χρησιμοποιείται από τα μέλη της Επιτροπής παρακολούθησης για τον έλεγχο της απόδοσης της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης, όπως προβλέπεται στη Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για την αποϊδρυματοποίηση. Η καταγραφή διεξοδικών δεδομένων για τις βασικές δραστηριότητες του προγράμματος με τη χρήση ενός τυποποιημένου εργαλείου συμβάλλει στη δημιουργία ενός ισχυρού συνόλου δεδομένων για την ιχνηλάτηση της προόδου και τη μέτρηση της απόδοσης. Η ύπαρξη ενός ενοποιημένου συνόλου δεδομένων, οι μηνιαίες επαναλήψεις και ο

ομοιόμορφος μηχανισμός υποβολής εκθέσεων ελαχιστοποιούν τυχόν αποκλίσεις στα δεδομένα που υποβάλλονται και χρησιμοποιούνται σε διάφορα επίπεδα.

Το εργαλείο ηλεκτρονικής παρακολούθησης θα πρέπει να σχεδιαστεί ώστε να συνοδεύει τα υφιστάμενα εργαλεία παρακολούθησης και να υποστηρίζει τον ευρύτερο μηχανισμό παρακολούθησης της αποϊδρυματοποίησης. Στόχος του είναι να αποτελέσει ένα εύχρηστο εργαλείο για τη συλλογή δεδομένων αναφοράς, έτσι ώστε να καταδειξει το σημείο εκκίνησης, και για την περαιτέρω υποστήριξη της Εθνικής Επιτροπής Π&Α για την αποϊδρυματοποίηση, χρησιμοποιώντας ορόσημα και δείκτες για τη μέτρηση της προόδου.

Οποιοδήποτε εργαλείο ηλεκτρονικής παρακολούθησης θα λειτουργήσει σωστά μόνο όταν μπορούμε να εξαγάγουμε πληροφορίες από τα υπάρχοντα ψηφιακά συστήματα και βάσεις δεδομένων. Στο επόμενο κεφάλαιο θα αποτιμήσουμε την τρέχουσα κατάσταση στον τομέα αυτό και θα αναφερθούμε στις παρεμβάσεις που απαιτούνται για την υποστήριξη κρίσιμων παραμέτρων της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης.

3. Χαρτογράφηση των διαθέσιμων βάσεων δεδομένων και ηλεκτρονικών εργαλείων

Στο ελληνικό Δίκαιο καθορίζονται διάφορα πληροφοριακά συστήματα και μητρώα σε σχέση με τη Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και τους δημόσιους φορείς που εποπτεύονται από το ΥΠΕΚΥΠ. Σημαντικότερο όλων είναι το Ενιαίο Γεωπληροφοριακό Σύστημα, το οποίο θεσπίστηκε με διάταξη του Ν. 4445/2016 και εισάγει τον Εθνικό Μηχανισμό Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής.

Λοιπά μητρώα και πληροφοριακά συστήματα που σχετίζονται με τη διαδικασία αποϊδρυματοποίησης είναι το Πληροφοριακό Σύστημα και η διαδικτυακή πύλη e-ργοποία, καθώς και το «Πληροφοριακό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας» (διαδικτυακή πύλη anynet.gr²), προς εφαρμογή του Ν. 4538/2018 περί αναδοχής και υιοθεσίας. Πέραν της πύλης anynet.gr, όλα τα υπουργεία, οι λοιποί οργανισμοί και δημόσιοι φορείς αναφορικά με παιδιά και οικογένειες έχουν συγχωνευθεί στον ιστότοπο raid.gov.gr. Ο συγκεκριμένος ιστότοπος περιλαμβάνει ειδήσεις και ανακοινώσεις, στατιστικά στοιχεία και διαβουλεύσεις σχετικά με την παιδική φροντίδα και τη γονική μέριμνα, αλλά και για τη γέννηση και τον τοκετό, την αναδοχή και την υιοθεσία, την παιδική μέριμνα και τα σχολεία.

Μερικά ακόμα σχετικά πληροφοριακά συστήματα και μητρώα είναι το «Εθνικό και Περιφερειακό Μητρώο Φορέων Κοινωνικής Φροντίδας ιδιωτικού τομέα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα» (Ν. 4455/2017) και το Πληροφοριακό Σύστημα του Οργανισμού Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ). Συγκεκριμένα, ο ΟΠΕΚΑ έχει συσταθεί με τον Ν. 4520/2018, όπου

² <https://www.anynet.gr/>

περιλαμβάνονται διατάξεις για την αντιμετώπιση της γραφειοκρατίας και την ενίσχυση της διαφάνειας. Ο ΟΠΕΚΑ αποτελεί τον κύριο μοχλό εφαρμογής των πολιτικών που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης, κύριος στόχος του οποίου είναι η στήριξη οικογενειών και ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων που βρίσκονται στο κατώφλι του κοινωνικού αποκλεισμού, ανασφάλιστων ηλικιωμένων, ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις και ατόμων που ζουν σε συνθήκες έσχατης ένδειας. Ο ΟΠΕΚΑ διαθέτει ενοποιημένο μητρώο ωφελουμένων για τη διασφάλιση του δημόσιου συμφέροντος και τη εξασφάλιση διαφάνειας όσον αφορά τις δράσεις αποτελεσματικής παρακολούθησης της διοίκησης. Διευκολύνει επίσης την ανάκτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών παροχών, την έγκαιρη καταβολή προνοιακών παροχών στον τραπεζικό λογαριασμό κάθε πολίτη, τον ηλεκτρονικό φάκελο αναπηρίας και τη διαδικασία υποβολής ψηφιακής αίτησης για τη χορήγηση παροχών λόγω αναπηρίας.

Επιπλέον, και σύμφωνα με τον Ν. 4455/2017, η εταιρεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με την επωνυμία «Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης Α.Ε.» (ΗΔΙΚΑ) έχει συστήσει και λειτουργεί ένα ψηφιακό μητρώο ιδιωτικών φορέων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, όπως φιλανθρωπικές οργανώσεις, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ΜΚΟ, παραρτήματα διεθνών ΜΚΟ που παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας στην Ελλάδα. Με το εν λόγω εργαλείο το ΥΠΕΚΥΠ παρακολουθεί αποτελεσματικά τις δραστηριότητές τους και τους εποπτεύει σωστά. Πρόκειται για μια διαδικασία που διασφαλίζει το δημόσιο συμφέρον και ταυτόχρονα βελτιώνει την ποιότητα των υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας.

3.1. Ενιαίο Γεωπληροφοριακό Σύστημα

Με τον Ν. 4445/2016 προβλέπεται, μεταξύ άλλων, η σύσταση ενός «Ενιαίου Γεωπληροφοριακού Συστήματος» στο πλαίσιο της λειτουργίας του «Εθνικού Μηχανισμού Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής». Ο Εθνικός Μηχανισμός λειτουργεί σε τρία επίπεδα: εθνικό, περιφερειακό και δημοτικό. Στόχος του είναι ο σχεδιασμός, η ενημέρωση, ο συντονισμός, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση πολυτομεακών πολιτικών κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής συνοχής. Δρα συνεκτικά μεταξύ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και των λοιπών Υπουργείων που ασκούν κοινωνική πολιτική.

Το Ενιαίο Γεωπληροφοριακό Σύστημα επιδιώκει να διασφαλίσει τον ψηφιακό πυλώνα του Εθνικού Μηχανισμού και αποτελείται από τρία δομικά μέρη ή τρία υποσυστήματα.

Το πρώτο υποσύστημα είναι η βάση δεδομένων που χρησιμοποιείται από το Γεωπληροφοριακό Σύστημα, όπου εισάγονται συστηματικά τα απαραίτητα δεδομένα και μπορούν να εξαχθούν σε μορφή excel. Η βάση δεδομένων αποτελείται από 3 μητρώα (ωφελούμενοι, προγράμματα και φορείς). Σύμφωνα με τον Νόμο το Ενιαίο Γεωπληροφοριακό Σύστημα δεν αποτελεί πλατφόρμα για την εισαγωγή και τη συλλογή δεδομένων από άλλα υφιστάμενα πληροφοριακά συστήματα (π.χ. από το e-rgonoia, το οποίο θα δούμε παρακάτω).

Το δεύτερο υποσύστημα αφορά τη στατιστική επεξεργασία των δεδομένων του πρώτου υποσυστήματος όσον αφορά την επεξεργασία διαδικασιών, εκθέσεων και στατιστικών δεδομένων με σκοπό την παρακολούθηση των κοινωνικών πολιτικών, των προτεραιοτήτων της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και την αξιολόγηση των σχετικών παρεμβάσεων. Οι εν λόγω εκθέσεις θα πρέπει να περιέχουν γεωγραφικά κριτήρια και να συνδυάζουν τα παραπάνω δεδομένα (ωφελούμενοι, προγράμματα και φορείς). Το τρίτο υποσύστημα αφορά την εξαγωγή δεδομένων (π.χ. εκθέσεις με πίνακες, γραφήματα, πιστοποιητικά και συναφείς πληροφορίες).

3.1.2 Παρατηρήσεις και συστάσεις για το Ενιαίο Γεωπληροφοριακό Σύστημα (ΕΓΠΣ)

Το Ενιαίο Γεωπληροφοριακό Σύστημα που περιγράφεται στον Ν. 4445/2016 δεν έχει υλοποιηθεί πλήρως και βρίσκεται υπό αναβάθμιση. Οι προγραμματισμένες ρυθμίσεις έχουν προχωρήσει προς τη σωστή κατεύθυνση, καθώς το ΥΠΕΚΥΠ έχει λάβει υπόψη του τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

- κάθε δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας εισάγει δεδομένα σχετικά με τη συμμόρφωσή του χωρίς να επεκτείνεται τόσο στις υπηρεσίες που παρέχει (αριθμός ωφελουμένων που εξυπηρετεί, χωρητικότητα, δεδομένα σχετικά με το προσωπικό),
- στο μητρώο των ωφελουμένων δεν υπάρχουν εξειδικευμένα στοιχεία για τους χρήστες των υπηρεσιών οι οποίοι βασίζονται στην υποστήριξη που παρέχουν οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς στο σύστημα (στοιχεία ταυτοποίησης, κοινωνικά χαρακτηριστικά κ.λπ.),
- δεν υπάρχει μητρώο για τα συγκεκριμένα προγράμματα και υπηρεσίες που χρησιμοποιούν οι ωφελούμενοι.

3.2 Πληροφοριακό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας – Διαδικτυακή πύλη anynet.gr

Σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση Αριθμ. Δ11 οικ. 13734/538/2019 το Πληροφοριακό Σύστημα (ΠΣ) Αναδοχής και Υιοθεσίας περιλαμβάνει στη διαδικτυακή του πύλη τα ακόλουθα δεδομένα, πληροφορίες και αρχεία:

- το Εθνικό και το Ειδικό Μητρώο Ανηλίκων,
- το Εθνικό και το Ειδικό Μητρώο Υποψήφιων Αναδόχων Γονέων,
- το Εθνικό και το Ειδικό Μητρώο Εγκεκριμένων Αναδοχών Ανηλίκων,
- το Εθνικό και το Ειδικό Μητρώο Υποψήφιων Θετών Γονέων,
- το Εθνικό Μητρώο Υιοθεσιών,
- το Εθνικό Μητρώο Επαγγελματιών Αναδόχων.

Το ΠΣ Αναδοχής και Υιοθεσίας είναι ένα από τα κύρια εργαλεία αποϊδρυματοποίησης. Πιο συγκεκριμένα, το Εθνικό και το Ειδικό Μητρώο Ανηλίκων περιλαμβάνουν όλους τους ανηλίκους που:

- a) τοποθετούνται σε ιδρύματα ή παραμένουν ασυνόδευτοι σε δημόσια νοσοκομεία ή σε δημόσια μαιευτήρια ή παραπέμπονται σε αυτά με εισαγγελική εντολή,
- b) πρόκειται να τοποθετηθούν σε ανάδοχο γονέα με δικαστική απόφαση ή με εισαγγελική διάταξη ή με σύμβαση ή με τις διατάξεις του άρθρου 18 του Ν. 4538/2018 ή
- c) πρόκειται να υιοθετηθούν.

Σκοπός του ΠΣ είναι η προστασία ανηλίκων που διαβιώνουν σε ιδρύματα μέσω της παροχής εξατομικευμένης φροντίδας, καθώς και η ενίσχυση και η επιτάχυνση των προγραμμάτων οικογενειακής αποκατάστασης, όπως η αναδοχή και η υιοθεσία. Οι υποψήφιοι ανάδοχοι και θετοί γονείς μπορούν να υποβάλλουν και να παρακολουθούν τις αιτήσεις τους ψηφιακά.

Η κεντρική βάση δεδομένων του ΠΣ Αναδοχής και Υιοθεσίας τηρείται και υποστηρίζεται από την ΗΔΙΚΑ, υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Πρόνοιας (ΥΠΕΚΥΠ).

Το ΠΣ Αναδοχής και Υιοθεσίας υποστηρίζει διαβαθμισμένη πρόσβαση με την απόδοση διαφορετικών δικαιωμάτων πρόσβασης στις αντίστοιχες κατηγορίες χρηστών (ευρύ κοινό, αιτούντες και εξουσιοδοτημένοι επαγγελματίες).

3.2.1 Παρατηρήσεις και συστάσεις για το ΠΣ Αναδοχής και Υιοθεσίας – Διαδικτυακή πύλη anynet.gr

Το ΠΣ Αναδοχής και Υιοθεσίας και η διαδικτυακή πύλη anynet.gr ήταν ουσιώδεις για την υποστήριξη της συλλογής δεδομένων αναφορικά με την παιδική προστασία, την αποστολή ενός σαφούς μηνύματος στους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς παιδικής φροντίδας και τη διασφάλιση διαφάνειας κατά την τοποθέτηση παιδιών σε ανάδοχες και θετές οικογένειες. Ενδεικτικό της γενικότερης απουσίας εργαλείων για την παρακολούθηση της παιδικής προστασίας στην Ελλάδα είναι ότι μέχρι το 2019 οι ελληνικές αρχές δεν διέθεταν επίσημα στοιχεία –ούτε καν αριθμητικά– για τα παιδιά που είχαν τοποθετηθεί στο κατακερματισμένο σύστημα στεγαστικής φροντίδας. Χάρη στην πύλη anynet.gr και τις συστηματικές προσπάθειες του ΥΠΕΚΥΠ, οι ελληνικές αρχές διαθέτουν πλέον επίσημα δεδομένα και μπορούν να παρακολουθούν την υλοποίηση εξατομικευμένων προγραμμάτων παιδικής φροντίδας.

Το ΠΣ Αναδοχής και Υιοθεσίας μπορεί να ωφεληθεί σε μεγάλο βαθμό από τις ακόλουθες παρεμβάσεις:

- Να επιτραπεί η ψηφιακή καταχώρηση του Ατομικού Σχεδίου Οικογενειακής Αποκατάστασης (ΑΣΟΑ) για κάθε παιδί, προς αντικατάσταση των σχεδίων φροντίδας που αναρτώνται σε μορφή PDF. Με τον τρόπο αυτό τα σχέδια φροντίδας θα διασυνδέονται με άλλα μέρη του συστήματος και θα ενημερώνονται αναλόγως.
- Τα σχέδια φροντίδας θα πρέπει να περιλαμβάνουν πληροφορίες για τα αδέλφια του παιδιού, εάν υπάρχουν.

- Τα σχέδια φροντίδας θα πρέπει να περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με το νομικό καθεστώς του παιδιού (ζητήματα σχετικά με την επιμέλεια, εκκρεμείς δικαστικές αποφάσεις, δικαστικές αποφάσεις για οικογενειακές επισκέψεις κ.λπ.), το ασφαλιστικό του σύστημα, τον προσωπικό του προϋπολογισμό (δηλ. επιδόματα αναπηρίας), τη χορήγηση πιστοποίησης του βαθμού αναπηρίας του παιδιού από τα Κέντρα Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕΠΑ), τυχόν θεραπευτικά προγράμματα που θα ωφελούσαν το παιδί, ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (εάν υπάρχουν).
- Τα σχέδια φροντίδας θα πρέπει να καταρτίζονται και να υλοποιούνται με σκοπό να αποτελέσουν ουσιώδη εργαλεία για τη διαχείριση κάθε περίπτωσης. Συνεπώς θα πρέπει να αναφέρουν εάν το παιδί: (α) θα πρέπει να υιοθετηθεί, (β) να τοποθετηθεί σε ανάδοχη οικογένεια, (γ) να επανενωθεί με τη βιολογική του οικογένεια, (δ) να τοποθετηθεί σε περιβάλλον οικογενειακού τύπου.
- Το Εθνικό Μητρώο εγκεκριμένων ανάδοχων θα πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τη γεωγραφική κατανομή των αναδόχων, ενώ τα περιφερειακά μητρώα των υποψήφιων αναδόχων θα πρέπει να συνδέονται με το Εθνικό Μητρώο υποψήφιων αναδόχων. Με τον τρόπο αυτό οι κοινωνικές υπηρεσίες σε επίπεδο τοπικής κοινότητας και οι εισαγγελικές αρχές θα έχουν το εργαλείο που χρειάζονται για να τοποθετούν τα παιδιά απευθείας σε ανάδοχες οικογένειες –κατά προτίμηση σε μια περιοχή που ήδη γνωρίζουν τα παιδιά, ιδίως όταν μπορούν να πραγματοποιούνται οικογενειακές επισκέψεις– αντί για ιδρύματα.
- Η πύλη anynet.gr και το ΕΓΠΣ θα πρέπει να διασυνδεθούν, έτσι ώστε οι κοινωνικές υπηρεσίες σε επίπεδο τοπικής κοινότητας να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με ιδρύματα παιδικής φροντίδας (αριθμός διαθέσιμων θέσεων, πληροφορίες σχετικά με το προσωπικό κ.λπ.).

3.3. Πληροφοριακό σύστημα Παιδικής Φροντίδας και Γονικής Μέριμνας – Διαδικτυακή πύλη paidi.gov.gr

Ο ιστότοπος [Paidi.gov.gr](http://paidi.gov.gr)³ έχει σχεδιαστεί και αναπτύσσεται αδιάκοπα, αποτελώντας το καλύτερο μέρος για την εύρεση κρατικών υπηρεσιών αλλά και απλών, σαφών και ακριβών πληροφοριών σχετικά με την παιδική φροντίδα και τη γονική μέριμνα. Στόχος του είναι να παρέχει πληροφορίες για την εγκυμοσύνη και τον τοκετό (εργασία, άδειες και οικονομική στήριξη, καταγραφή γεννήσεων), την αναδοχή και την υιοθεσία (διαδικασία, παροχές, συχνές ερωτήσεις), την οικονομική στήριξη για τη φροντίδα των παιδιών (επιδόματα τέκνου, φορολογικές ελαφρύνσεις κ.λπ.), την εκπαίδευση και τη φροντίδα στην πρώιμη παιδική ηλικία, τη σχολική εκπαίδευση, καθώς και για νομικά θέματα σχετικά με τη φροντίδα των παιδιών (διαζύγιο και χωρισμός γονέων, διατροφή και ζητήματα επιμέλειας των παιδιών, δίκαιο ανηλίκων, δοκιμαστική εργασία κ.λπ.)

³ <https://paidi.gov.gr/>

Η διαδικτυακή πύλη λειτουργεί εδώ και λίγες μόνο εβδομάδες και δεν έχει ακόμα αναπτυχθεί πλήρως. Ένα από τα πρώτα αποτελέσματα ήταν η συλλογή στατιστικών πληροφοριών σχετικά με τα αριθμητικά δεδομένα παιδιών που ζουν σε δομές στέγασης. Όσο περισσότερο αναπτύσσεται το ΠΣ τόσο πιο λεπτομερή θα πρέπει να είναι τα αριθμητικά δεδομένα (δηλ. θα συμπεριλαμβάνεται η ηλικία των παιδιών, τα έτη παραμονής σε δομές φροντίδας, η γεωγραφική κατανομή κ.λπ.).

3.4 E-προνοία για τον πολίτη

Το σύστημα e-προνοία υλοποιήθηκε με τη χρηματοδότηση της ΕΕ⁴ και αναπτύχθηκε το 2014-2015. Φορέας υλοποίησης του e-προνοία είναι το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ). Το ΕΚΚΑ διαχειρίζεται τη λειτουργία του e-προνοία, το κέντρο υποστήριξης και τη συντήρηση των βάσεων δεδομένων. Στόχος του έργου ήταν η ανάπτυξη ενός σύγχρονου ψηφιακού συστήματος για τη διασύνδεση των υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας της χώρας μας και τη διαδικτυακή πληροφόρηση σε πραγματικό χρόνο για τις κοινωνικές ανάγκες και τα δικαιώματα των πολιτών.

Περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο τέσσερις εφαρμογές:

- Ηλεκτρονική πλατφόρμα Διασύνδεσης και Διαδραστικότητας Υπηρεσιών Πρόνοιας,
- Διαδικτυακή Πύλη Πρόνοιας για την άμεση εξυπηρέτηση των πολιτών: www.epronoiia.gr,
- Σύστημα Ηλεκτρονικής Αναφοράς, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης Δράσεων Κοινωνικής Φροντίδας και Αλληλεγγύης,
- Ηλεκτρονικά εθνικά μητρώα για τους ωφελούμενους με έμφαση στην παιδική προστασία.

Το σύστημα e-προνοία σχεδιάστηκε για να διασυνδεθεί με:

- (a) νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου παροχής προνοιακών υπηρεσιών που εποπτεύονται από το ΥΠΕΚΥΠ,
- (b) ειδικά πιστοποιημένους ή μη πιστοποιημένους φορείς παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας,
- (c) αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και κέντρα κοινότητας,
- (d) νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου παροχής προνοιακών υπηρεσιών που εποπτεύονται από το ΥΠΥΓ,
- (e) εταιρείες προστασίας ανηλίκων, υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας, υπηρεσίες επιμελητών ανηλίκων.

3.4.1 Παρατηρήσεις και συστάσεις για το e-προνοία

⁴ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ψηφιακή Σύγκλιση» – ΕΣΠΑ 2007-2013

Το e-προνοια ήταν ένα φιλόδοξο σχέδιο που αποσκοπούσε στον εκσυγχρονισμό του τομέα κοινωνικής πρόνοιας, στον εξορθολογισμό της παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας και στη δημιουργία ενός ηλεκτρονικού διαδραστικού περιβάλλοντος με τους πολίτες που βασίζονται στην υποστήριξη.

Πάνω από έξι χρόνια μετά την έναρξη λειτουργίας του e-προνοια συνεχίζουν να υπάρχουν σημαντικά ζητήματα στη χρήση της πλατφόρμας, καθιστώντας πολλές από τις παραμέτρους της ανενεργές. Η ανάπτυξη άλλων εργαλείων παρακολούθησης –όπως το ΕΓΠΣ– επικαλύπτει τις περισσότερες από τις λειτουργίες του e-προνοια, επομένως χρήσιμη θα είναι η περαιτέρω ανάπτυξη του ΕΓΠΣ.

3.4 Γενικές παρατηρήσεις και συστάσεις σχετικά με τα υφιστάμενα πληροφοριακά συστήματα και μητρώα

Μία από τις κύριες προκλήσεις στη χρήση των ΠΣ είναι η συλλογή πλήρων, αξιόπιστων και επικαιροποιημένων δεδομένων. Εν ολίγοις, η ανυπαρξία ενός αποτελεσματικού μηχανισμού για την καταγραφή των φορέων παροχής υπηρεσιών και η απουσία ελάχιστων υποχρεωτικών προτύπων αναφορικά με την ποιότητα της φροντίδας σε αυτές τις μονάδες έχουν ως αποτέλεσμα την ισχνή παρακολούθηση και εποπτεία των δομών στέγασης. Λόγω αυτού βρίσκονται, ωστόσο, τα ευάλωτα παιδιά, τα άτομα με αναπηρία και οι ηλικιωμένοι σε ακόμα μεγαλύτερο κίνδυνο. Μέχρι και σήμερα, οι στεγαστικές δομές φροντίδας δεν υπόκεινται σε κυρώσεις σε περίπτωση που αρνηθούν να κοινοποιήσουν στοιχεία ή εάν κοινοποιήσουν ψευδή στοιχεία για τα παιδιά και τα άτομα που εξυπηρετούν. Η πεποίθηση ότι η κοινοποίηση δεδομένων και η εφαρμογή προτύπων ποιότητας είναι προαιρετική προξενεί ελλείψεις που κανένα πληροφοριακό σύστημα δεν μπορεί να επιλύσει.

Μια πιθανή λύση είναι η πιστοποίηση και η χρηματοδότηση των παρόχων υπηρεσιών υπό τον όρο ότι κοινοποιούνται ακριβείς, αξιόπιστες και επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με την εκάστοτε εγκατάσταση και τα άτομα που εξυπηρετούνται.

Άλλα κρίσιμα ζητήματα που έχουν εντοπιστεί όσον αφορά τα υφιστάμενα μητρώα και πληροφοριακά συστήματα είναι τα εξής:

- (a) συχνά επικαλύπτονται ως προς το περιεχόμενο και τη λειτουργία τους,
- (b) ορισμένα χρησιμοποιούνται σπάνια και το περιεχόμενό τους δεν επικαιροποιείται,
- (c) πάσχουν από δομικές ελλείψεις,
- (d) στερούνται της απαιτούμενης διαλειτουργικότητας, ιδίως μεταξύ τους,
- (e) δεν είναι εύχρηστα, κυρίως εξαιτίας του κατακερματισμού τους,
- (f) δεν μπορούν να εξαχθούν εύκολα εκθέσεις με πολύτιμες πληροφορίες.

Για παράδειγμα, η επικάλυψη ως προς το περιεχόμενο και τη λειτουργία είναι εμφανής κατά τη σύγκριση του ΕΓΠΣ και του e-προνοια. Πρέπει να επιλεγθεί ποιο από τα δύο θα αναπτυχθεί περαιτέρω, έτσι ώστε να οικοδομηθεί γύρω του ένα σύγχρονο ψηφιακό περιβάλλον κοινωνικών υπηρεσιών.

Εξίσου σημαντικό είναι να λειτουργούν τα ΠΣ ως εργαλεία διαχείρισης υποθέσεων. Για να επιτευχθεί αυτό, πρέπει να εμπλουτίσουμε τα πεδία πληροφοριών για κάθε χρήστη υπηρεσιών, ούτως ώστε να

παρακολουθούμε καλύτερα την πρόοδό του. Το διάβημα αυτό θα είναι ζωτικής σημασίας όταν χρησιμοποιούνται λίστες ελέγχου για την παρακολούθηση της επιτυχίας μιας τοποθέτησης. Διαφορετικά κινδυνεύουμε να καταλήξουμε σε αριθμητικά δεδομένα για παιδιά και άτομα που έχουν μεταβεί σε φροντίδα οικογενειακού τύπου ή φροντίδα κοινοτικού επιπέδου και σε αριθμούς που μπορούν να αφηγηθούν μόνο ένα μικρό μέρος του ιστορικού και της βιωμένης εμπειρίας όσων έχουν βγει από τις δομές στέγασης.

4. Εργαλείο ηλεκτρονικής παρακολούθησης για την αποϊδρυματοποίηση με συναφείς ανάγκες δεδομένων και δείκτες

Για να αξιολογηθεί ως επιτυχημένη οποιαδήποτε Στρατηγική ή/και οποιοδήποτε Σχέδιο Δράσης για την αποϊδρυματοποίηση, πρέπει να καταλήξουν σε συγκεκριμένα αποτελέσματα και στόχους που εξυπηρετούν τον γενικότερο σκοπό τους. Στην περίπτωση της αποϊδρυματοποίησης, σκοπός είναι ο ουσιαστικός περιορισμός της ιδρυματικής φροντίδας για παιδιά, άτομα με αναπηρία και ηλικιωμένους και η παροχή των εργαλείων και των υπηρεσιών που χρειάζονται για να ζήσουν μια καλή ζωή εντός της κοινότητας. Η επίτευξη του σκοπού αυτού πρέπει να τεκμηριώνεται με συγκεκριμένα αποτελέσματα και δείκτες που θα καταδεικνύουν μια ουσιαστική αλλαγή, όταν συγκρίνονται τα δεδομένα αναφοράς και η πρόοδος κατά την επίτευξη των ορόσημων που έχουν τεθεί με τη Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για την αποϊδρυματοποίηση.

Ως εκ τούτου, η ανάπτυξη δεικτών που παρακολουθούν την επιτυχία σε διάφορα επίπεδα αποτελεί κεντρικό βήμα για την οικοδόμηση ενός πίνακα ηλεκτρονικής παρακολούθησης. Οι δείκτες παρέχουν αποδείξεις ότι έχουν επιτευχθεί αποτελέσματα ή επισημαίνουν ότι έχει σημειωθεί πρόοδος κατά την επίτευξη ενός αποτελέσματος. Για την παρακολούθηση των δεικτών απαιτούνται δεδομένα από τους κύριους τομείς της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης, όπως αυτοί ορίζονται στο Σχέδιο Δράσης για την αποϊδρυματοποίηση. Είναι προφανές ότι υπάρχουν επί του παρόντος διάσπαρτα δεδομένα διαθέσιμα σε ποικίλα πληροφοριακά συστήματα και βάσεις δεδομένων, αλλά ταυτόχρονα υπάρχουν και κενά στις απαιτούμενες πληροφορίες. Λόγω αυτού δεν συνιστάται η δημιουργία μιας νέας πληροφοριακής πλατφόρμας, αλλά απαιτείται η αναβάθμιση των υφιστάμενων, ούτως ώστε να τροφοδοτήσουμε το εργαλείο ηλεκτρονικής παρακολούθησης με τα απαραίτητα δεδομένα.

Για τους σκοπούς του εργαλείου ηλεκτρονικής παρακολούθησης εφαρμόζουμε δείκτες ποσοτικούς, που εκφράζονται επομένως με αριθμητική τιμή (αριθμός, ποσοστό ή αναλογία), αλλά και απλούς, όταν είναι καθαροί, απαιτούν μόνο μία μέτρηση και σχετίζονται άμεσα με το αντικείμενο που μας ενδιαφέρει.

Η ύπαρξη ενός ευέλικτου εργαλείου ηλεκτρονικής παρακολούθησης είναι πολύτιμη για την επιτυχή υλοποίηση της συνολικής παρακολούθησης και αξιολόγησης της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης. Λειτουργεί συμπληρωματικά με το λεπτομερές «Πλαίσιο Παρακολούθησης της Αποϊδρυματοποίησης» που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Δραστηριότητας 3.1.2 του έργου «Εκπαίδευση των ενδιαφερόμενων μερών παρακολούθησης της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης». Το ηλεκτρονικό εργαλείο

παρακολούθησης θα ελέγχει ορισμένες από τις βασικές παραμέτρους της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης και πρέπει να περιλαμβάνει τους ακόλουθους δείκτες:

**Δείκτες απόδοσης της ηλεκτρονικής παρακολούθησης για τη διαδικασία
αποϊδρυματοποίησης που θα παρακολουθούνται σε εξαμηνιαία βάση**

Δείκτης απόδοσης	Τιμή αναφοράς	Μήνας 6	Μ. 12	Μ. 18	Μ. 22	Μ. 28	Μ. 34	Μ. 40	Μ. 46	Μ. 52	Μ. 58
Αριθμός πιστοποιημένων παρόχων ΠΠΠ, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού του προσωπικού με γεωγραφική κατανομή											
Αριθμός παιδιών και οικογενειών που λαμβάνουν υπηρεσίες ΠΠΠ με γεωγραφική κατανομή											
Αριθμός παιδιών σε μητρώα αναδοχής, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού ασυνόδευτων ανηλίκων											
Αριθμός παιδιών σε αναδοχή, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού ασυνόδευτων ανηλίκων											
Αριθμός αιτήσεων αναδοχής											
Αριθμός υποψήφιων αναδόχων											
Αριθμός ενεργών αναδόχων											
Ποσό που δαπανήθηκε για επιδόματα αναδοχής ανά											

μήνα συνολικά και ανά κατηγορία αναδοχής											
Δείκτης απόδοσης	Τιμή αναφοράς	Μήνας 6	Μ. 12	Μ. 18	Μ. 22	Μ. 28	Μ. 34	Μ. 40	Μ. 46	Μ. 52	Μ. 58
Εκπαίδευση προσωπικού:											
Αριθμός του προσωπικού που εργάζεται σε ιδρύματα στέγασης και έχει εκπαιδευτεί στη διαδικασία αποϊδρυματοποίησης, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού των ημερών εκπαίδευσης											
Αριθμός του προσωπικού που εργαζόταν προηγουμένως σε δομές στέγασης και εργάζεται πλέον σε υπηρεσίες σε επίπεδο τοπικής κοινότητας											
Μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας:											
Αριθμός των υφιστάμενων ιδρυματικών δομών (με γεωγραφική κατανομή;)											
Αριθμός φορέων που παρέχουν ιδρυματική φροντίδα											

Μέσο μέγεθος (σε κλίνες/θέσεις) ιδρυμάτων											
Αριθμός ενηλίκων που ζουν σε ιδρυματικές δομές με γεωγραφική κατανομή και συγκεκριμένους αριθμούς για κάθε ιδρυματική δομή											
Δείκτης απόδοσης	Τιμή αναφοράς	Μήνας 6	M. 12	M. 18	M. 22	M. 28	M. 34	M. 40	M. 46	M. 52	M. 58
Αριθμός παιδιών που ζουν σε ιδρυματικές δομές και ειδική αναφορά του αριθμού παιδιών κάτω των 3/5 ετών που ζουν σε ιδρυματικές δομές											
Μέση διάρκεια παραμονής σε ίδρυμα											
Αριθμός νέων εισαγωγών – τοποθετήσεων σε ιδρύματα ανά έτος											
Αριθμός του προσωπικού που εργάζεται ιδρυματικές δομές με γεωγραφική κατανομή											

Αριθμός των παιδιών που έχουν μεταβεί από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας (επανάδοση με τις οικογένειές τους, αναδοχή, υιοθεσία, ένταξη σε κοινοτικά διαμερίσματα για εφήβους που μεταβαίνουν από ιδρύματα στην κοινότητα) με γεωγραφική κατανομή											
Δείκτης απόδοσης	Τιμή αναφοράς	Μήνας 6	Μ. 12	Μ. 18	Μ. 22	Μ. 28	Μ. 34	Μ. 40	Μ. 46	Μ. 52	Μ. 58
Αριθμός των νεοσύστατων υπηρεσιών οικογενειακού τύπου σε επίπεδο τοπικής κοινότητας και των υπηρεσιών διαμονής για εφήβους, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού χρηστών των υπηρεσιών για εφήβους και του αριθμού του προσωπικού με γεωγραφική κατανομή											

<p>Αριθμός των ενηλίκων που έχουν μεταβεί από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας (ανεξάρτητη διαβίωση, στέγες υποστηριζόμενης διαβίωσης κ.λπ.) με γεωγραφική κατανομή</p>											
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Συμπεράσματα

Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης είναι μια πολύπλευρη διαδικασία που απαιτεί την ύπαρξη ενός συνόλου εργαλείων και μεθοδολογιών. Ζωτικής σημασίας είναι ο ρόλος μιας επιτροπής παρακολούθησης που θα συσταθεί ειδικά, με σαφώς καθορισμένες αρμοδιότητες. Το εργαλείο ηλεκτρονικής παρακολούθησης που αναπτύχθηκε και προτείνεται στο παρόν έγγραφο συγκαταλέγεται στα εργαλεία παρακολούθησης και αξιολόγησης που θα πρέπει να έχει στη διάθεσή της η επιτροπή. Το εν λόγω εργαλείο ηλεκτρονικής παρακολούθησης φιλοδοξεί να παράσχει έναν εύχρηστο πίνακα μέτρησης της προόδου προς τους βασικούς στόχους που ορίζονται στο εθνικό Σχέδιο Δράσης για την αποϊδρυματοποίηση. Ωστόσο, η αξιοποίηση του εργαλείου αυτού εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την εξαγωγή αξιόπιστων δεδομένων από τα διάφορα διαθέσιμα πληροφοριακά συστήματα στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας. Για τον σκοπό αυτό δεν απαιτείται η δημιουργία μιας νέας πληροφοριακής πλατφόρμας, αλλά συνίσταται η αναβάθμιση των υφιστάμενων, ούτως ώστε να τροφοδοτήσουμε το εργαλείο ηλεκτρονικής παρακολούθησης με όλα τα απαραίτητα δεδομένα. Στο παρόν έγγραφο παρέχεται λεπτομερής ανάλυση των υφιστάμενων πληροφοριακών συστημάτων με συγκεκριμένες συστάσεις για την αναβάθμιση της λειτουργίας τους.

Παραπομπές

Κοινές ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές για τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας, Ευρωπαϊκή Ομάδα Εμπειρογνομώνων για τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας, Βρυξέλλες, Νοέμβριος 2012

Αποϊδρυματοποίηση για παιδιά με αναπηρίες, Τεχνική καθοδήγηση για τη συμμετοχή της UNICEF στην εθνική μεταρρύθμιση, 2019

E-pronoia για τον πολίτη <https://www.e-pronoia.gr>

Πληροφοριακό Σύστημα Αναδοχής και Υιοθεσίας www.anynet.gr

How to Develop a Monitoring and Evaluation Plan <https://www.thecompassforsbc.org/how-to-guides/how-develop-monitoring-and-evaluation-plan>

Πληροφοριακό Σύστημα για την Παιδική Φροντίδα και Γονική Μέριμνα – www.paidi.gov.gr

Monitoring and Evaluation <https://www.pcmi.co.uk/monitoringevaluation>

Ενιαίο Γεωπληροφοριακό Σύστημα www.opengov.gr/minlab/?p=3469